

det førstnævnte ærede Medlem. Efter de Udtalelser, der nu have fundet Sted siden den Tid, antager jeg imidlertid, at denne Støtte fra min Side kan være overflødig; men jeg skal dog, da jeg nu engang har faaet Ordet, ikke unblade at udtale, at jeg vil give denne Bevilling min Anbefaling. Det er nemlig utvivlsomt, tror jeg, og jeg har ikke hørt nogen Udtalelse derimod, at vi i høj Grad trænge til et Værk som det paatænkte, og at et saadant Værk vil være nyttigt for Alle, som have Interesse for vort Lands Forhold. Det turde allerede være indlysende deraf, at vi ikke have noget som helst Værk, der kan sættes i Sammenligning med det paatænkte Værk, siden Bergsøes Statistik, og denne gaar ikke længere end til 1847. Alt, hvad der siden er udgivet, er nemlig enten holdt indenfor andre Brændser end de rent statistiske eller ogsaa et Slags Udtog, altsaa en Statistik i mindre Maalestok, der ikke kan sættes i Sammenligning med den Gaanddog, som nu tænkes udgivet. Naar det er udtalt, at et saadant Værk enten maatte være privat eller udgives af det statistiske Bureau, skal jeg bestemt udtale, at jeg, hvad den sidste Tanke angaar, ikke kan slutte mig til den. Derimod skal jeg gjerne indrømme, at, hvis jeg var overbevist om, at det paatænkte Værk kunde komme ud ved privat Udgivelse uden Understøttelse, hvortil kræves, at dets Salg efter Rimelighed kunde dække de Omkostninger, der fornuftigvis maa være forbundne dermed, vilde jeg ubetinget stemme mod Bevillingen, som da var overflødig; men da et statistisk Værk af et saa stort Omfang aabenbart maa blive meget dyrt, tror jeg ikke, at man tør gaa ud fra, at Omkostningerne vilde blive dækkede ved Kjøbernes Bidrag alene, saa at jeg altsaa ikke kan nære Fortrøstning om, at det vil være muligt for de Bedkommende at finde en Forlægger, der vil udrede Omkostningerne ved Tryk og Papir og tillige give et passende Honorar for det meget betydelige og besværlige Arbejde, som kommer til at paahvile Forfatterne. Paa den anden Side er det mig klart, at Værket ikke egner sig til Udgivelse af det statistiske Bureau, og herfor har jeg to, som jeg haaber fyldestgjørende Grunde, nemlig dels den, at de Skrifter, som udgives af det statistiske Bureau, kun ere blotte Tavler, dette Udtryk forstaaet paa rette Maade, med vedfæiede Forklaringer, hvorved Resultaterne samles og fastslaaes af visse utvivlsomme Kjendsgjeninger, af indsamlede Oplysninger, med Hensyn til hvilke der ikke er Tale om anden Behandling end den at fremstille dem saaledes, at de kunne videre behandles og bruges af Alle, som forstaa at omgaaes med statistiske Data. Det, som her skal udgives, er naturligvis ikke noget Saadant, det er vel en tilbids i Tal udtrykt Redegjørelse af det Factiske i Nutiden, men tillige en Fremstilling af Forholdenes Udvikling, saaledes at Sammenhængen mellem Fortiden og Nutidens Bilkaar paavises. Dette er

noget helt Andet.

Derfor kræves ganske andre Forudsætninger end dem, der kræves til Udarbejdelsen af saadanne Tavler, som udgives af det statistiske Bureau. Den anden Grund, som jeg ogsaa bemærkede maa være slaaende, er den, at det statistiske Bureau med den tarvelige Bevilling, som ydes det, ikke er i Besiddelse af saadanne Kræfter, som man nødvendigvis maa sætte i Bevægelse, naar det paatænkte Værk skal udgives, ligesom det utvivlsomt er heller raader over hele det nødvendige Materiale. Jeg tror derfor, at da man har en god Garanti i de to Forfatteres Navne og Stilling, er den bedste Maade, paa hvilken man kan understøtte et slikt Foretagende, den, at man giver dem Raadighed over en mindre Sum, som her er foreslaaet.

Da jeg har Ordet, kan jeg ikke godt undlade at fremkomme med et Par Bemærkninger om Ændringsforslaget under Nr. 65 under Universitetet, hvorved Posten nedfattes med 2000 Kr. Det er det Bølg, som nu i en Del Aar har været bevilget her fra Folkethingets Side som en utvivlsom Udtalelse om, at vi ønskede Examenskommissioner indførte ved Universitetet. Jeg skal ikke nægte, at det baade har gjort mig ondt og i meget høj Grad har forbauset mig, at man er kommen til iaar at ville stryge denne Post. Det er jo klart, at naar noget Nytt skal indføres som det, Folkethinget i en Række af Aar har erklæret sig for ved Bevillingen under denne Post, morder det saa naturligt store Banskfæligheder, og det er netop, hvad denne Sag har mødt. Den har for det Første mødt den Banskfælighed, at der ikke har været nogen Minister, som har været stemt for Forandringen, og dernæst ogsaa den Banskfælighed, som et Forslag af den Natur altid møder, at de Autoriteter, som nærmere føle sig berørte deraf, have været derimod. Nu har man endelig naaet, efter at man i en Række af Aar trods de uheldige Forhold stadig i Folkethinget har stemt for en saadan Post, at man ogsaa andetsteds har begyndt at sætte sig i Bevægelse, og denne Bevægelse, som ved vor Fasthed er bragt tilveie, begyndte med, at Ministeren har afkrævet de Folk, som hidtil have været Censorer ved Universitetet, Erklæringer, og har vistnok mod Formodning endt med, at disse Erklæringer ikke alene kom frem, men ogsaa — da her aldrig har været Tale om den medicinske, men kun om den theologiske, juridiske og statsvidenskabelige Examen — med 2 imod 1 vare gunstige for vor Opsættelse; og nu første Gang, efter at dette er sket, kommer Folkethinget pludselig og vender om og siger: Nu vilde vi ikke længer bevilge denne Sum. (Ordføreren: Det er en Misforstaaelse!) Jeg veed, at de Herrer ikke ville dette, men saaledes vil det blive opfattet, og saaledes maa det naturligt opfattes, og dette er meget uheldigt. Hvorledes vil man nogenstunde kunne vente at sætte Reformer igjennem naar man træder op saaledes, viser en slikt vej-